



**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА  
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ**

**77-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,  
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,  
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

**16 травня – 22 травня 2025 р.**

*О.А. Кравченко, студент групи 501ФФ,  
Т.В. Кушнірова, доктор філол.наук, професор  
Національний університет  
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

## **ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ В ТЕКСТАХ НАФТОГАЗОВОЇ ГАЛУЗІ**

Термін (від лат. *terminus* – межа, кінець) – це одна з основних складових термінологічної лексики, яка визначається як слово, словосполучення чи фраза, що мають точне, обмежене, спеціалізоване значення й змістовне навантаження в межах певної терміносистеми конкретної галузі знань або професії. Його значення у цих межах повинно залишатися незмінним та чітким. Терміни мають різні ступені точності. Найбільш точними є такі терміни, у структурі яких особливо широко переданий зміст поняття або його відмінні ознаки [1, с. 221]. Терміни відіграють важливу роль у науковій, технічній, медичній та інших сферах, де їхня точність та однозначність є вирішальною для ефективного спілкування та розуміння.

У наукових працях розглядаються різні класифікації термінів за їх структурою, як-от: однокомпонентні та багатокомпонентні. Однокомпонентні терміни включають такі, що складаються лише з однієї лексичної одиниці; це слово, що має стале та спеціалізоване значення в певній галузі знань. Багатокомпонентний термін – це складна синтаксична конструкція, що складається із кількох словесних компонентів, що мають систематичну та синтаксичну взаємодію між собою, і використовується для найменування конкретного об'єкта, поняття чи процесу в певній галузі знань. Багатокомпонентні терміни та терміни-словосполучення у мові, особливо в науковій сфері, є важливими елементами для точного вираження складних понять, процесів та явищ. Вони відіграють значну роль у спеціалізованій лексиці, забезпечуючи однозначне та чітке розуміння в мовленні між фахівцями [2, с. 115].

Переклад термінів вимагає достатньої компетентності перекладача, що включає в себе наявність поглиблених знань і розуміння специфіки відповідної галузі науки чи техніки. Це зумовлено тим, що науково-технічні тексти виявляють цілий ряд граматичних, лексичних і стилістичних особливостей, що становлять особливу складність для перекладача, оскільки ці тексти розраховані, переважно на певні професійні групи, які опанували специфічні екстралінгвістичні знання, і, отже, вимагають особливо ретельного аналізу [2, с. 116].

Серед термінів-словосполучень багатьох напрямів, зокрема нафтогазової галузі, переважають атрибутивні групи, ядром яких слугує іменник або дієслово. Зазвичай найбільш уживані і загальноприйнятні терміни беруться за основу багатокомпонентних термінів. Особливі труднощі перекладу представляють саме вони, оскільки їх значення не завжди точно відповідає значенню складових елементів [4, с. 330].

До найбільш ефективних і, внаслідок цього, загальноновживаних способів перекладу багатокомпонентних термінів у випадку, якщо лексикографічні джерела не дають точного еквівалента певного терміну або коли варіантні відповідники певного терміну мови оригіналу відсутні, належать:

1. калькування. Є найпоширенішим способом перекладу термінів-словосполучень. Використовується в тих випадках, коли в обох мовах структура лексики, яку перекладають, співпадає;
2. описовий переклад (передача слова за допомогою розширеного пояснення);
3. додавання – введення додаткових слів. (в українській мові характерна для англійської мови компресія не спостерігається);
4. транскодування (використовується для передачі окремих компонентів тільки у випадках відсутності перекладного еквівалента);
5. конкретизація – передача в мові перекладу одиниці з більш широким значенням одиницею з більш вузьким значенням;
6. вилучення (допускає ігнорування в процесі перекладу деяких семантично надлишкових слів).

Отже, переклад багатокомпонентних термінів у нафтогазовій галузі вимагає поєднання фахових знань, технічної точності та уважного вивчення кожного терміну в контексті його застосування. Це завдання, яке потребує не лише лінгвістичних навичок, а й ретельного розуміння специфіки цієї технічної галузі.

#### *Література*

1. Хацер Г.О. Проблема зв'язку термінології із загальноновживаною лексикою. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2006. № 28. С. 220–222.
2. Мангура С., Руденко Я. Особливості перекладу англомовних технічних термінів українською мовою (на матеріалі термінології нафтогазової галузі). *Лінгвістичні студії*. Вінниця, 2020. № 40. Том 2. С. 116–123.
3. Балацька О.Л., Куц О.В., Педашев С.А. Особливості англо-українського перекладу багатокомпонентних термінів: лексичні трансформації. *Молодий вчений*. Одеса, 2019. № 5.1. С. 14–17.
4. Сніговська О.В. Особливості перекладу англійських і новогрецьких економічних багатокомпонентних термінів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2016. № 61. С. 329–332.